

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

11. listopadu 2021 *

Obsah

Právní rámec	3
Unijní právo	3
Nařízení (ES) č. 1346/2000	3
Směrnice 2004/38	4
Nařízení (EU) č. 492/2011	4
Právo Spojeného království	4
Pravidla týkající se účinků úpadku na nároky z důchodového pojištění vyplývající ze schválených penzijních systémů	4
Pravidla týkající se účinků úpadku na nároky z důchodového pojištění vyplývající z neschválených důchodových systémů	6
Spor v původním řízení a předběžné otázky	7
K předběžným otázkám	12
Úvodní poznámky	12
K existenci omezení svobody usazování	14
K odůvodnění omezení svobody usazování	18
K existenci naléhavého důvodu obecného zájmu, který může odůvodnit omezení svobody usazování	19
K přiměřenosti omezení svobody usazování	19
K nákladům řízení	21

* Jednací jazyk: angličtina.

„Řízení o předběžné otázce – Volný pohyb osob – Občanství Unie – Článek 21 SFEU – Svoboda usazování – Článek 49 SFEU – Rovné zacházení – Směrnice 2004/38/ES – Článek 24 odst. 1 – Právní úprava Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, podle níž je zásadě v úplné a automatické vyloučení důchodových nároků vyplývajících z penzijního plánu z majetkové podstaty v insolvenčním řízení podmíněno schválením dotčeného penzijního plánu pro daňové účely – Uložení tohoto požadavku občanovi Unie, který využil svobodu volného pohybu za účelem trvalého výkonu samostatně výdělečné činnosti ve Spojeném království, v insolvenčním řízení – Důchodové nároky, které tomuto občanovi Unie plynou z penzijního plánu zřízeného a schváleného pro daňové účely v členském státě jeho původu – Nevyloučení těchto důchodových nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení – Použití režimu vyloučení z majetkové podstaty v insolvenčním řízení, který je pro úpadce podstatně méně výhodný, na tyto důchodové nároky“

Ve věci C-168/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (business and property courts, insolvency and companies list) [Vrchní soud (Anglie a Wales), soud lorda kancléře (obchodní a majetkové soudy, insolvenční a obchodní rejstřík), Spojené království] ze dne 30. března 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 22. dubna 2020, v řízení

BJ, jednající jako insolvenční správce pana M,

OV, jednající jako insolvenční správce pana M,

proti

paní M,

MH,

ILA,

panu M,

SODNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal (zpravodajka), předsedkyně druhého senátu vykonávající funkci předsedkyně třetího senátu, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi a M. N. Wahl, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za BJ a OV jednající jako insolvenční správci pana M, D. J. Rhee, QC, C. Harrison, barrister, a I. Gill, solicitor,

– za paní M, MH, ILA a pana M, G. Peretzem, QC, J. Briggsem, barrister, a S. Gilchristem, solicitor,

– za Evropskou komisi L. Armati jakož i L. Malferrarim a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 21 a 49 SFEU, jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46 a oprava Úř. věst. 2004, L 229, s. 35).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi BJ a OV, jednajícími jako insolvenční správci pana M (dále jen „insolvenční správci“), a paní M, MH, ILA a panem M (dále jen společně „pan M a další“) ve věci zahrnutí důchodových nároků pana M, irského státního příslušníka, vyplývajících z penzijního plánu zřízeného v Irsku a schváleného na základě irského daňového práva, insolvenčními správci do majetkové podstaty.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení (ES) č. 1346/2000

- 3 Článek 3 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (Úř. věst. L 160, s. 1), nadepsaný „Mezinárodní příslušnost“, v odstavci 1 stanovil:
„Soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, jsou příslušné k zahájení úpadkového řízení. V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny její hlavní zájmy, považuje její sídlo, pokud není prokázán opak.“
- 4 Článek 4 tohoto nařízení, nadepsaný „Rozhodné právo“, stanovil:
„1. Pokud toto nařízení nestanoví jinak, je právem rozhodným pro úpadkové řízení a jeho účinky právo toho členského státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno (dále jen „stát, který řízení zahájil“).
2. Právo státu, který řízení zahájil, určuje podmínky pro zahájení tohoto řízení, jeho vedení a skončení. Určuje zejména,

[...]

b) majetek, který tvoří část majetkové podstaty, a způsob nakládání s majetkem, který dlužník nabyl po zahájení úpadkového řízení;

[...]“

- 5 Nařízení č. 1346/2000 bylo zrušeno a nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Úř. věst. 2015, L 141, s. 19). S ohledem na dobu rozhodnou z hlediska skutkového stavu ve věci v původním řízení se však na tuto věc použije z hlediska *ratione temporis* pouze nařízení č. 1346/2000.

Směrnice 2004/38

- 6 Článek 24 směrnice 2004/38, nadepsaný „Rovné zacházení“, v odstavci 1 stanoví:
„S výhradou zvláštních ustanovení výslovně uvedených ve Smlouvě a v sekundárních právních předpisech požívají všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu. [...]“

Nařízení (EU) č. 492/2011

- 7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1) v bodě 1 odůvodnění stanoví:

„Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství [(Úř. věst. 1968, L 257, s. 2),] bylo několikrát podstatně změněno. Z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti by mělo být uvedené nařízení kodifikováno.“

- 8 Článek 7 odst. 1 a 2 nařízení č. 492/2011 zní:

„1. S pracovníkem, který je státním příslušníkem členského státu, nesmí být na území jiného členského státu zacházeno z důvodu jeho státní příslušnosti jinak než s tuzemskými pracovníky, jde-li o podmínky zaměstnávání a pracovní podmínky, zejména z oblasti odměňování, skončení pracovního poměru a návratu k povolání nebo opětovného zaměstnání, pokud se stal nezaměstnaným.

2. Požívá stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci.“

Právo Spojeného království

Pravidla týkající se účinků úpadku na nároky z důchodového pojištění vyplývající ze schválených penzijních systémů

- 9 Welfare Reform and Pensions Act 1999 (zákon z roku 1999 o reformě sociálního zabezpečení a důchodů, dále jen „WRPA 1999“), který vstoupil v platnost dne 29. května 2000, v článku 11 stanoví:

„Účinky úpadku na nároky z důchodového pojištění: schválené systémy

1) Je-li vydáno rozhodnutí o úpadku určité osoby na základě insolvenčního návrhu nebo žádosti o zahájení insolvenčního řízení podaných po vstupu tohoto ustanovení v platnost, jsou veškeré nároky této osoby plynoucí ze schváleného penzijního systému vyloučeny z majetkové podstaty této osoby.

2) V tomto článku se ‚schváleným penzijním systémem‘ rozumí

a) penzijní plán zaregistrovaný dle článku 153 Finance Act 2004 [zákon z roku 2004 o financích];

[...]

h) jakékoli penzijní systémy, které budou případně kogentně stanoveny nařízenými vydanými státním tajemníkem.

[...]“

10 Pokud jde o schválené penzijní systémy, insolvenční správci mohou na základě článku 15 WRPA 1999 u soudu požadovat zahrnutí příspěvků na důchody považovaných za „nadměrné“ do podstaty.

11 Occupational and Personal Pension Schemes (Bankruptcy) (č. 2) (Regulations) 2002 [nařízení (č. 2) z roku 2002 o zaměstnaneckých a osobních penzijních systémech v souvislosti s insolvenčním řízením] (dále jen „vnitrostátní nařízení z roku 2002“) v čl. 2 odst. 1 písm. c) stanoví:

„K dotčeným penzijním systémům patří:

1) Systémy ve smyslu čl. 11 odst. 2 písm. h) [WRPA z roku 1999] (penzijní systémy, které jsou ‚schválenými penzijními systémy‘) se rozumí systémy [...]

[...]

c) na něž se vztahuje článek 308A [Income Tax (Earnings and Pensions) Act 2003] [zákon z roku 2003 o dani z příjmů (odměny a důchody)] (osvobození příspěvků do zahraničního penzijního plánu);

[...]“

12 Článek 308A Income Tax (Earnings and Pensions) Act 2003 [zákon z roku 2003 o dani z příjmů (odměny a důchody), dále jen „ITEPA“] stanoví:

„Osvobození příspěvků do zahraničního penzijního plánu

1) Povinnost odvést daň z příjmů ze mzdy nevznikne v případě, že zaměstnavatel platí příspěvky do zahraničního penzijního plánu splňujícího podmínky ve vztahu k zaměstnanci, který je dotčeným migrujícím účastníkem tohoto penzijního plánu.

2) V odstavci 1:

‚zahraniční penzijní plán splňující podmínky‘ a

‚dotčený migrující účastník‘

mají stejný význam jako v příloze 33 zákona z roku 2004 o financích (zahraniční penzijní plány: zvýhodnění pro migrující účastníky).“

- 13 Pojem „zahraniční penzijní plán“ (*overseas pension scheme*) ve smyslu článku 308A ITEPA je definován v čl. 150 odst. 7 zákona z roku 2004 o financích takto:

„[...] ‚zahraničním penzijním plánem‘ se rozumí penzijní plán (jiný než zaregistrovaný penzijní plán), který

- a) je zřízen v zemi nebo na území mimo Spojené království a
- b) splňuje všechny podmínky stanovené pro účely této hlavy nařízením daňových orgánů (Board of Inland Revenue).“

- 14 Pension Schemes (Categories of Country and Requirements for Overseas Pension Schemes and Recognised Overseas Pension Schemes) Regulations 2006 [nařízení z roku 2006 o penzijních plánech (kategorie zemí a podmínky pro zahraniční penzijní plány a uznané zahraniční penzijní plány)] stanoví, že podmínky stanovené v čl. 150 odst. 7 písm. b) zákona z roku 2004 o financích jsou splněny, zejména pokud je plán zaměstnaneckým penzijním plánem, pokud v zemi nebo na území, kde byl zařízen, existuje orgán, který kontroluje zaměstnanecké penzijní plány a kontroluje předmětný plán, a pokud je tento plán uznán pro daňové účely.

- 15 Aby mohl být kvalifikován jako „zahraniční penzijní plán splňující podmínky“ (*qualifying overseas pension scheme*) ve smyslu článku 308A ITEPA, a tedy spadat do působnosti článku 11 WRPA 1999, musí zahraniční penzijní plán splňovat podmínky uvedené v bodě 5 přílohy 33 zákona z roku 2004 o financích, jehož odstavec 1 stanoví:

„Pro účely této přílohy je zahraniční penzijní plán zahraničním penzijním plánem splňujícím podmínky, pokud:

- a) správce tohoto plánu oznámil finančním orgánům, že se jedná o zahraniční penzijní plán, a doložil důkazy prokazující tuto skutečnost, které budou finanční orgány případně vyžadovat
- b) správce tohoto plánu se vůči finančním orgánům zavázal, že je bude informovat v případě, že daný plán přestane být zahraničním penzijním plánem,
- c) správce tohoto plánu se vůči finančním orgánům zavázal splnit veškeré stanovené oznamovací povinnosti související se vznikem nároku na výplatu důchodové dávky, kterými je správce plánu vázán, [...]

[...]“

Pravidla týkající se účinků úpadku na nároky z důchodového pojištění vyplývající z neschválených důchodových systémů

- 16 Článek 12 WRPA 1999 stanoví:

„Účinky úpadku na nároky z důchodového pojištění: neschválené systémy

- (1) V případě vydání rozhodnutí o úpadku určité osoby je státní tajemník oprávněn přímo či nepřímo formou nařízení umožnit vyloučení nároků osoby plynoucích z neschváleného penzijního systému z majetku této osoby, byl-li vůči ní prohlášen úpadek [...]
- (2) Nařízení přijatá podle tohoto článku mohou zejména stanovit
- a) vyloučení nároků vyplývajících z neschváleného penzijního systému z majetku jednotlivce,
    - i) formou usnesení vydaným ve věci jeho návrhu určeným soudem nebo
    - ii) v souladu s dohodou mezi ním a jeho insolvenčním správcem, která splňuje požadované podmínky;
  - b) možnost, že soud založí rozhodnutí týkající se takového usnesení na
    - i) případných budoucích potřebách jednotlivce a jeho rodiny a
    - ii) pravděpodobnosti, že získá dávky (z titulu důchodu či jinak) na základě nároků, které mu plynou z jiných důchodových systémů, a (pokud tomu tak je) v míře, v jaké tyto dávky podle všeho postačují k uspokojení takových potřeb; [...]"
- 17 V souladu s článkem 12 odst. 2 WRPA 1999 umožňují články 4 až 6 vnitrostátního nařízení 2/2002 úpadci podat u soudu, u kterého bylo insolvenční řízení zahájeno, návrh na úplné nebo částečné vyloučení nároků, které mu plynou z neschváleného penzijního systému, z majetkové podstaty s přihlédnutím k případným budoucím potřebám úpadce a jeho rodiny, nebo sjednat s insolvenčním správcem dohodu splňující požadované podmínky, která má obdobný účinek.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 18 Před prohlášením úpadku vykonával pan M činnost realitního developera primárně, resp. výlučně v Irsku, a to prostřednictvím společnosti MMC založené podle irského práva.
- 19 V roce 2002 tato společnost zavedla za jednorázové pojistné ve výši 6 161 256 eur, které pan M zaplatil, zaměstnanecký penzijní plán ve formě pojištění uzavřeného se společností ILA a upraveného irským právem, podle něhož mají být dávky vyplaceny ke dni odchodu pana M do důchodu nebo k datu jeho předčasného úmrtí.
- 20 Dne 16. července 2009 založili pan a paní M společnost S Industries, založenou podle irského práva, v níž pan M figuroval jako správce do 14. dubna 2012 a jako zaměstnanec od 1. prosince 2009 do 31. ledna 2011.
- 21 Veřejnou listinou ze dne 31. srpna 2009 zřídila společnost S Industries penzijní plán řídit se irským právem, jehož mohli využít zaměstnanci této společnosti, avšak ve skutečnosti jej využil pouze pan M, paní M a jejich syn RM (dále jen „penzijní plán dotčený ve věci v původním řízení“).
- 22 Tento plán byl konkrétně koncipován tak, aby mohl být schválen jako penzijní plán, tak jak je definován irským daňovým právem.
- 23 Dopisem ze dne 28. října 2009 irské daňové orgány oznámily MH, že tento plán byl schválen jako penzijní plán pro účely irských daňových právních předpisů s účinností od 30. srpna 2009.

- 24 Smlouvou o převodu ze dne 7. prosince 2009 převedla společnost MMC pojištění uzavřené se společností ILA na MH, pana M a paní M jakožto správce penzijního plánu dotčeného ve věci v původním řízení, aby tento plán zajistil panu M důchod odpovídající uzavřenému pojištění. Z tohoto důvodu bylo uvedené pojištění začleněno do penzijního plánu dotčeného ve věci v původním řízení.
- 25 V listopadu 2010 vstoupila MMC po zhroutilí irského trhu s nemovitostmi v Irsku do likvidace na návrh National Asset Management Agency (Národní agentura pro správu majetku, Irsko), která nabyla dluhy této společnosti vedené v účetnictví Irské národní banky.
- 26 Od února 2011 žil pan M částečně v Londýně (Spojené království). Od července 2011 se pan M a paní M přestěhovali do Londýna natrvalo.
- 27 V období do 31. srpna 2011 provedli správci penzijního plánu dotčeného ve věci v původním řízení několik plateb ve prospěch pana M, který dosáhl věku 60 let v roce 2010. Po přestěhování do Spojeného království nebyly do tohoto plánu odvedeny žádné příspěvky jménem pana M nebo paní M.
- 28 V okamžiku přestěhování do Spojeného království měl pan M značné osobní dluhy zejména vůči Národní agentuře pro správu majetku, přičemž celková výše pohledávek zatěžujících jeho majetek podle správce daně přesahovala miliardu eur.
- 29 Aktem ze dne 26. července 2011 byl pan M zbaven mandátu správce penzijního plánu dotčeného ve věci v původním řízení a jedinými správci tohoto plánu zůstali MH a paní M.
- 30 Od srpna 2011 si pan M pronajal kanceláře v Londýně za účelem výkonu poradenské činnosti v oblasti transakcí a realitní výstavby ve Spojeném království.
- 31 Dopisem ze dne 26. března 2012 oznámil finanční poradce pana M irským daňovým orgánům, že má nyní bydliště v Londýně, a předložil daňovým orgánům Spojeného království příznání pana M k DPH za období do 31. července 2012, jakož i jeho příznání k dani z příjmů za období do 5. dubna 2012.
- 32 Dne 13. dubna 2012 byla společnost S Industries zapsána na základě právních předpisů Spojeného království, tj. Companies Act 2006 (zákon z roku 2006 o obchodních společnostech) jako zahraniční společnost s provozovnou ve Spojeném království. Z přihlášky této společnosti k zápisu do rejstříku vyplývá, že dnem otevření této provozovny byl 1. prosinec 2011, že její sídlo se nacházelo v Londýně a že pan M byl jejím jednatelem a paní M její jednatelkou, jakož i tajemnicí společnosti.
- 33 Dne 2. listopadu 2012 rozhodl High Court of Justice (England Wales) [Vrchní soud (Anglie a Wales), Spojené království] o úpadku pana M na základě jeho návrhu z téhož dne.
- 34 Návrhem podaným k předkládajícímu soudu dne 1. listopadu 2018 se insolvenční správci domáhali, aby byly nároky z pojištění zahrnutého do penzijního plánu dotčeného ve věci v původním řízení zahrnuty do majetkové podstaty v insolvenčním řízení. Podle insolvenčních správců mělo toto pojištění ke dni 19. srpna 2020 hodnotu 8 462 870,24 eura, což pan M zpochybňuje.

- 35 Na svou obranu pan M a další tvrdili, že unijní právo, a konkrétně články 21, 45 a 49 SFEU, čl. 24 směrnice 2004/38, jakož i čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 vyžadují, aby byly veškeré nároky plynoucí z důchodového plánu dotčeného ve věci v původním řízení vyloučeny z majetkové podstaty v insolvenčním řízení jakožto nároky vyplývající ze schváleného penzijního systému ve smyslu článku 11 WRPA 1999. Podpůrně navrhují, aby předkládající soud nařídil vyloučení uvedených nároků z majetkové podstaty z titulu článku 12 WRPA 1999.
- 36 Předkládající soud nejprve uvádí, pokud jde o právní úpravu Spojeného království použitelnou na věc dotčenou v původním řízení, že je nesporné, že penzijní plán dotčený ve věci v původním řízení nebyl u daňových orgánů Spojeného království zaregistrován na základě článku 153 zákona z roku 2004 o financích, a že uvedený penzijní plán tedy není schváleným penzijním systémem ve smyslu odst. 2 písm. a) článku 11 WRPA 1999, v jehož případě se z něj vyplývající nároky vylučují z majetkové podstaty na základě odst. 1 tohoto článku 11.
- 37 Tento soud kromě toho uvádí, že cílem článků 11 až 16 WRPA 1999 je, aby byly důchodové nároky koncipovány a s nimi související daňové zvýhodnění poskytnuto za účelem finanční podpory jednotlivců v rámci budoucího starobního důchodu, a nikoli za účelem ochrany finančních zájmů věřitelů v případě úpadku jednotlivců před jejich odchodem do důchodu, a že s výjimkou tzv. „nadměrných“ příspěvků jsou tyto nároky vyloučeny z majetkové podstaty.
- 38 Článek 11 WRPA 1999 se obecně použije pouze na plány, které jsou schválené pro daňové účely, jelikož jedním ze znaků těchto plánů je, že dávky, které mohou být na jejich základě poskytovány, jsou omezené.
- 39 Naproti tomu dávky, které mohou být poskytovány na základě neschválených plánů ve smyslu článku 12 WRPA 1999, nejsou omezeny, což by podle předkládajícího soudu mohlo vysvětlovat, proč nejsou vyloučeny z majetkové podstaty v plném rozsahu, ale pouze do výše odůvodněných potřeb úpadce a jeho rodiny a se souhlasem insolvenčních správců nebo soudu, který má v tomto ohledu diskreční pravomoc.
- 40 Registrace takového zahraničního penzijního plánu, jako je penzijní plán dotčený ve věci v původním řízení, na základě článku 153 zákona z roku 2004 o financích, jež vede k vyloučení nároků z tohoto plánu z majetkové podstaty na základě čl. 11 odst. 1 WRPA 1999, je v zásadě možná. Vede k daňovému zvýhodnění, jako je osvobození příspěvků placených do plánu od daní, jakož i příjmů a zisků z něj vyplývajících, ale má i nevýhody, jako konkrétně omezení plateb, které lze z plánu uskutečnit bez vzniku daňové povinnosti.
- 41 Z toho důvodu taková registrace není pouze formalitou, ale jde o úkon se značnými důsledky.
- 42 Je navíc zjevné, že spíše než státní příslušníci Spojeného království mohou nabýt důchodové nároky ze systémů, které nejsou zaregistrovány podle článku 153 zákona z roku 2004 o financích, státní příslušníci členských států Evropské unie.
- 43 V tomto ohledu má předkládající soud za to, že správci takového penzijního plánu zřízeného v souladu s podmínkami pro schválení vyžadovanými irskými daňovými právními předpisy, jako je penzijní plán dotčený ve věci v původním řízení, nemusí nutně chtít, aby tento plán splňoval rovněž podmínky pro schválení vyžadované daňovými právními předpisy Spojeného království.

- 44 Předkládající soud má dále za to, že penzijní plán může být kvalifikován jako „zahraniční penzijní plán“ ve smyslu čl. 150 odst. 7 zákona z roku 2004 o financích, jestliže splňuje podmínky stanovené vnitrostátním nařízením z roku 2006 uvedeným v bodě 14 tohoto rozsudku, zejména jedná-li se o zaměstnanecký penzijní plán, který je kontrolován subjektem usazeným v zemi nebo na území, kde byl tento plán zřízen.
- 45 Vzhledem k tomu, že správci dotčeného penzijního plánu nepodnikli kroky nezbytné k tomu, aby tento plán splňoval podmínky uvedené v bodě 5.1 přílohy 33 zákona z roku 2004 o financích, které se týkají zejména oznámení plánu daňovým orgánům Spojeného království, prokázání toho, že se jedná o penzijní plán, a závazek dodržovat určité požadavky na informování těchto orgánů, však uvedený plán nelze kvalifikovat jako „penzijní plán splňující podmínky“ ve smyslu článku 308A ITEPA, takže nároky vyplývající z tohoto plánu nejsou vyloučeny z majetkové podstaty na základě čl. 11 odst. 1 WRPA 1999.
- 46 I když zajisté nebylo obtížné tyto podmínky splnit a v praxi to nevyžadovalo dodržování zvláště přísných požadavků, správci penzijního plánu měli obecně malý zájem na tom učinit kroky nezbytné k tomu, aby se tento plán mohl stát „penzijním plánem splňujícím podmínky“ ve smyslu článku 308A ITEPA.
- 47 Jinak by tomu bylo pouze v situaci, která však ve věci v původním řízení nenastala, kdy se počítá s tím, že budou příspěvky do plánu placeny účastníky, kteří se usadili ve Spojeném království, nebo na jejich účet.
- 48 Kromě toho má předkládající soud za to, že i když penzijní plán dotčený ve věci v původním řízení může být kvalifikován jako „neschválený penzijní plán“ ve smyslu článku 12 WRPA 1999, ustanovení upravující vyloučení nároků vyplývajících z takového plánu z majetkové podstaty jsou pro úpadce méně výhodná, jelikož důchodové nároky úpadce chrání méně než režim pro schválené penzijní plány upravený v článku 11 WRPA 1999.
- 49 Pokud jde dále o analýzu situace dotčené ve věci v původním řízení z hlediska unijního práva, předkládající soud má za to, že hlavní otázkou je, zda mohou mít ustanovení vnitrostátního práva upravující vyloučení důchodových nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení vliv na svobodu usazování, nebo zda se na ně vztahuje článek 49 SFEU z jiného titulu.
- 50 Uvedený soud uvádí, že pan M a další v tomto ohledu tvrdili, že není nezbytné prokázat, že uvedená ustanovení vnitrostátního práva mohou mít odrazující účinek na svobodu usazování, ani srovnávat situaci migrujícího pracovníka v hostitelském členském státě a v členském státě původu.
- 51 Podle nich je třeba spíše srovnat situaci migrujícího pracovníka v hostitelském členském státě se situací státních příslušníků téhož členského státu. Vyloučení důchodových nároků z majetkové podstaty osoby, která využila svobodu volného pohybu, je podle nich „sociální výhodou“ zaručenou článkem 49 SFEU ve spojení s článkem 24 směrnice 2004/38.
- 52 Insolvenční správci naopak před předkládajícím tvrdí, že dotčená ustanovení vnitrostátního práva, a zejména ustanovení článku 11 WRPA 1999, neomezují – ani posuzovaná jako taková – svobodu usazování pana M. Podle všeho ho totiž od využití této svobody neodradila. Kromě toho nebylo prokázáno, že by tato ustanovení byla celkově méně příznivá než odpovídající ustanovení irského práva. Pokud jde o článek 24 směrnice 2004/38, je třeba pro účely aplikace článku 21 SFEU zohlednit rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech týkajících se insolvence v rozsahu, v němž nebyly harmonizovány na úrovni unijního práva.

- 53 Předkládající soud konečně uvádí, že dospěl k předběžnému závěru, podle něhož vliv úpadku na důchodové nároky nabyté v členském státě původu osobou, která využije právo usadit se jako osoba samostatně výdělečně činná v jiném členském státě před tím, než zde dojde k rozhodnutí o jejím úpadku, souvisí dostatečně úzce s výkonem uvedeného práva, aby se na něj mohl vztahovat článek 49 SFEU.
- 54 Tento soud má za to, že ustanovení práva Spojeného království v oblasti vyloučení důchodových nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení, podle nichž může režim úplné ochrany podle článku 11 WRPA 1999 využít pouze ten, komu plynou nároky ze schválených penzijních systémů, sice nejsou výslovně koncipována za pomoci státní příslušnosti, avšak mohou jednoznačně dopadat více na státní příslušníky členských států, kteří využívají právo na usazení se ve Spojeném království, než na státní příslušníky Spojeného království, a zavádějí tak diskriminaci v oblasti využívání sociálních výhod zakázanou článkem 49 SFEU, jakož i článkem 24 směrnice 2004/38.
- 55 Předkládající soud má navíc za to, že taková diskriminace, pokud by byla konstatována Soudním dvorem v odpovědi na jeho otázky, může být odstraněna výkladem článku 11 WRPA 1999 v souladu s unijním právem, který spočívá v rozšíření aplikace tohoto ustanovení na penzijní plán schválený nebo zaregistrovaný daňovými orgány jiného členského státu, neboť tento výklad by byl v souladu s cílem sledovaným dotčenými ustanoveními, kterým je zajistit, že budou důchodové nároky v plném rozsahu chráněny při úpadku pouze v případě, že vyplývají ze systémů schválených či zaregistrovaných nebo uznaných příslušnými daňovými orgány členského státu, v němž byly tyto plány zřízeny.
- 56 Za těchto podmínek se High Court of Justice (England and Wales), Chancery Division (business and property courts, insolvency and companies list) [Vrchní soud (Anglie a Wales), soud lorda kancléře (obchodní a majetkové soudy, insolvenční a obchodní rejstřík)] rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Pokud státní příslušník některého členského státu využil svých práv podle článků 21, 49 SFEU a směrnice [2004/38] tím, že se přestěhoval do Spojeného království nebo se zde usadil, je s těmito ustanoveními slučitelné, pokud článek 11 WRPA 1999 vylučuje z majetkové podstaty v insolvenčním řízení nároky na důchod vzniklé v rámci určitého penzijního plánu, včetně penzijních plánů, které byly zřízeny a po daňové stránce schváleny v jiném členském státě, za podmínky, že byl daný penzijní plán v okamžiku úpadku zaregistrován v souladu s článkem 153 zákona z roku 2004 o financích nebo zahrnut v ustanovení [článku 2 vnitrostátního nařízení 2/2002], a tudíž [z daňového hlediska] schválen ve Spojeném království?
- 2) Je pro odpověď na [tuto] otázku [...] relevantní nebo nezbytné:
- a) určit, zda se dotčený jednotlivec přestěhoval do Spojeného království především za tím účelem, aby na sebe ve Spojeném království podal návrh na prohlášení úpadku?
- b) zohlednit i) prostředky ochrany, které má úpadce případně k dispozici ve vztahu k neschváleným penzijním plánům dle článku 12 WRPA 1999, a ii) možnost insolvenčních správců domoci se peněžních částek ze schválených penzijních systémů?
- c) zohlednit podmínky, jež musí penzijní plány, které jsou zaregistrovány a daňově schváleny ve Spojeném království, splňovat?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 57 Úvodem je třeba zaprvé připomenout, jak rovněž poznamenává předkládající soud, že Soudní dvůr je i nadále příslušný na základě čl. 86 odst. 2 dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7, dále jen „dohoda o vystoupení“) k rozhodnutí o této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, neboť byla předložena před uplynutím přechodného období, jehož konec byl stanoven na 31. prosince 2020.
- 58 Vzhledem k tomu, že je nesporné, že pan M je vzhledem k jeho irské státní příslušnosti občanem Unie, který v souladu s unijním právem využil právo pobývat ve Spojeném království před koncem uvedeného přechodného období a že v něm i nadále pobývá po jeho uplynutí, může se na něj na základě čl. 10 odst. 1 písm. a) dohody o vystoupení vztahovat ochrana poskytovaná touto dohodou.
- 59 V souladu s čl. 25 odst. 1 dohody o vystoupení má pan M jakožto osoba samostatně výdělečně činná v „hostitelském státě“, tj. ve Spojeném království, s výhradou omezení uvedených v člancích 51 a 52 SFEU, která nejsou v rámci věci v původním řízení relevantní, mimo jiné práva priznaná článkem 49 SFEU, k nimž patří „právo přístupu k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu“.
- 60 Zadruhé vzhledem k tomu, že předkládající soud žádá o odpověď na otázky s ohledem na články 21 a 49 SFEU, jakož i čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38, je třeba určit, která z těchto ustanovení jsou použitelná v takové situaci, jako je situace, o kterou se jedná ve věci v původním řízení.
- 61 Podle ustálené judikatury čl. 21 odst. 1 SFEU, který obecně zakotvuje právo každého občana Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, nachází zvláštní vyjádření v článku 45 SFEU týkajícím se volného pohybu pracovníků, v článku 49 SFEU týkajícím se svobody usazování a v článku 56 SFEU týkajícím se volného pohybu služeb. Pokud tudíž věc v původním řízení spadá do působnosti článku 45 SFEU, článku 49 SFEU nebo článku 56 SFEU, nebude nutné, aby se Soudní dvůr vyjádřil k výkladu článku 21 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. září 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, bod 34, jakož i ze dne 11. září 2007, Komise v. Německo, C-318/05, EU:C:2007:495, bod 35 a citovaná judikatura).
- 62 Podle ustálené judikatury kromě toho zahrnuje svoboda usazování státních příslušníků členského státu na území jiného členského státu i přístup k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkon (rozsudky ze dne 21. února 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, EU:C:2006:123, bod 19, jakož i ze dne 14. března 2019, Jacob a Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, bod 21 a citovaná judikatura).
- 63 V této souvislosti mají příslušníci členských států zvláště právo opustit svůj stát původu, aby se mohli odebrat na území jiného členského státu a pobývat tam za účelem výkonu hospodářské činnosti, které jim vyplývá přímo ze Smlouvy o FEU (rozsudek ze dne 1. dubna 2008, Vláda Francouzského společenství a Valonská vláda, C-212/06, EU:C:2008:178, bod 44).
- 64 S ohledem na tyto zásady je přitom třeba konstatovat, že věc v původním řízení nepochybně spadá pod článek 49 SFEU.

- 65 Je totiž nesporné, že před prohlášením úpadku ve Spojeném království opustil pan M Irsko, kde vykonával samostatnou výdělečnou činnost převážně, resp. výlučně na irském trhu, aby se trvale usadil ve Spojeném království za účelem výkonu téže činnosti na trhu v tomto státě.
- 66 Kromě toho se věc v původním řízení týká důchodových nároků, které panu M plynou z penzijního plánu a které vyplývají ze samostatné výdělečné činnosti vykonávané v jeho domovském členském státě před tím, než se usadil v hostitelském členském státě (obdobně viz rozsudek ze dne 14. března 2019, Jacob a Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, bod 22).
- 67 Z toho vyplývá, že článek 49 SFEU je jednoznačně použitelný na takové skutkové okolnosti, jako jsou skutkové okolnosti dotčené v původním řízení, takže v souladu s judikaturou citovanou v bodě 61 tohoto rozsudku není nutné, aby se Soudní dvůr vyjadřoval k výkladu článku 21 SFEU.
- 68 Totéž platí pro čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38, který odráží článek 18 SFEU, když zakotvuje obecnou zásadu zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti použitelnou na všechny občany Unie, kteří pobývají na území hostitelského členského státu na základě této směrnice.
- 69 Vzhledem k tomu, že čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38 se podle svého znění použije pouze „[s] výhradou zvláštních ustanovení výslovně uvedených ve Smlouvě a v sekundárních právních předpisech“, se toto ustanovení nepoužije samostatně, existuje-li zvláštní úprava zákazu diskriminace stanoveného Smlouvou o FEU, která se vztahuje na dotčenou situaci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 78 a citovaná judikatura).
- 70 Z judikatury přitom vyplývá, že zásada zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti je provedena zvláštní úpravou, což je v oblasti volného pohybu pracovníků článek 45 SFEU, v oblasti svobody usazování článek 49 SFEU a v oblasti volného pohybu služeb články 56 až 62 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. května 2011, Komise v. Lucembursko, C-51/08, EU:C:2011:336, bod 80, a ze dne 18. června 2019, Rakousko v. Německo, C-591/17, EU:C:2019:504, bod 40 a citovaná judikatura).
- 71 Vzhledem k tomu, že situace dotčená ve věci v původním řízení jasně spadá pod zásadu zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti provedenou v oblasti svobody usazování zvláštní úpravou obsaženou v článku 49 SFEU, není nutné, aby se Soudní dvůr vyjadřoval k výkladu čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38.
- 72 Předběžné otázky je tudíž třeba zkoumat pouze z hlediska článku 49 SFEU.
- 73 Je tedy třeba konstatovat, že podstatou obou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být článek 49 SFEU vykládán v tom smyslu, že brání ustanovení práva členského státu, které podmiňuje v zásadě neomezené a automatické vyloučení důchodových nároků plynoucích z penzijního plánu z majetkové podstaty v insolvenčním řízení tím, že v okamžiku úpadku byl dotčený plán v tomto státě schválen pro daňové účely, jestliže je tato povinnost uložena v situaci, kdy občanovi Unie, který před prohlášením úpadku využil svobodu volného pohybu, když se v tomto státě natrvalo usadil, aby zde vykonával samostatnou výdělečnou činnost, plynuly důchodové nároky z penzijního plánu zřízeného a schváleného pro daňové účely v členském státě jeho původu.

K existenci omezení svobody usazování

- 74 Úvodem je třeba připomenout, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, že věc v původním řízení se týká irského státního příslušníka, pana M, vůči němuž bylo ve Spojeném království zahájeno insolvenční řízení v souladu s článkem 3 nařízení č. 1346/2000, jelikož se tam přestěhoval a přemístil tam místo, kde jsou soustředěny jeho hlavní zájmy, v návaznosti na relokaci své činnosti v odvětví realit před tím, než byl prohlášen jeho úpadek.
- 75 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že skutečnost, že podle kolizní normy určující rozhodné právo v článku 4 nařízení č. 1346/2000 je článek 11 WRPA 1999 závazný jakožto součást *lex fori concursus*, neznamená, že toto ustanovení nepodléhá přezkumu jeho slučitelnosti se základními svobodami zaručenými Smlouvou o FEU.
- 76 Hmotněprávní normy v oblasti insolvence totiž vzhledem k tomu, že nebyly harmonizovány na úrovni unijního práva, zůstávají nadále v pravomoci členských států, avšak členské státy jsou nicméně povinny při výkonu této pravomoci dodržovat unijní právo včetně základních svobod zaručených Smlouvou o FEU.
- 77 Jak uvádí předkládající soud, právní úprava Spojeného království v oblasti insolvence stanoví, jaký majetek náleží do majetkové podstaty, upravuje v zásadě dva druhy ochrany pro důchodové nároky úpadce.
- 78 První ochrana, kterou pan M a další nazývají „zlatou ochranou“, stanovená v článku 11 WRPA 1999 pro nároky vyplývající ze „schválených penzijních systémů“, jejichž součástí jsou penzijní plány zaregistrované podle článku 153 zákona z roku 2004 o financích a „zahraníční penzijní plány splňující podmínky“ ve smyslu článku 308A ITEPA, je úplnou ochranou, jelikož všechny důchodové nároky jsou v zásadě automaticky vyloučeny z majetkové podstaty, přičemž úpadek má nárok na takové vyloučení, jsou-li u dotčeného plánu splněny podmínky stanovené daňovými předpisy, i když v rámci ochrany stanovené článkem 11 WRPA 1999 může insolvenční správce do majetkové podstaty zařadit tzv. „nadměrné“ příspěvky a i když platby, které může správce plánu uskutečnit bez vzniku daňové povinnosti, jsou omezeny.
- 79 Naproti tomu druhá ochrana, kterou pan M a další zvou „bronzovou ochranou“, kterou stanoví článek 12 WRPA 1999 pro nároky vyplývající z „neschválených penzijních systémů“, je částečnou ochranou, jelikož důchodové nároky jsou vyloučeny z majetkové podstaty v insolvenčním řízení pouze do výše budoucích potřeb úpadce a jeho rodiny, a jde o ochranu diskreční, jelikož o takové vyloučení musí požádat úpadek a je buď akceptováno insolvenčním správcem, nebo usnesením o vyloučení majetku z podstaty vydaným soudem, který rozhoduje na základě uvážení.
- 80 Pokud jde o otázku, zda v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, článek 11 WRPA 1999 tím, že odmítá vyloučit důchodové nároky z majetkové podstaty v insolvenčním řízení ve smyslu tohoto ustanovení, omezuje svobodu usazování zakotvenou v článku 49 SFEU, je třeba uvést, že tento článek zaručuje právo na vnitrostátní zacházení státním příslušníkům jednoho členského státu, kteří si přejí vykonávat samostatnou výdělečnou činnost v jiném členském státě, a zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti, která brání přístupu k takové činnosti či k jejímu výkonu. Je tak zakázána jakákoli překážka samostatné výdělečné činnosti státních příslušníků jiných členských států, která spočívá v rozdílném zacházení se státními příslušníky jiných členských států v porovnání s vlastními státními

příslušníky, kterou by stanovily právní nebo správní předpisy členského státu nebo která by vyplývala z aplikace takového ustanovení či správní praxe (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 1999, Meeusen, C-337/97, EU:C:1999:284, bod 27).

- 81 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury zásada rovného zacházení stanovená článkem 45 SFEU i článkem 7 nařízení č. 492/2011 zakazuje nejen zjevnou diskriminaci na základě státní příslušnosti, ale také všechny formy skryté diskriminace, které v důsledku použití jiných rozlišovacích kritérií vedou ve skutečnosti ke stejnému výsledku (rozsudek ze dne 10. října 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, bod 23 a citovaná judikatura).
- 82 Soudní dvůr v tomto kontextu upřesnil, že ustanovení vnitrostátního práva, byť se uplatňuje nezávisle na všechny pracovníky bez ohledu na jejich státní příslušnost, musí být považováno za nepřímou diskriminaci, pokud se může ve své podstatě dotýkat zaměstnanců pocházejících z jiných členských států více než tuzemských zaměstnanců, a pokud v důsledku toho existuje riziko, že prvně uvedení budou obzvláště znevýhodněni, ledaže by takové ustanovení bylo objektivně odůvodněné a přiměřené sledovanému cíli (rozsudek ze dne 10. října 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, bod 24 a citovaná judikatura).
- 83 Aby opatření mohlo být kvalifikováno jako nepřímou diskriminaci, není nutné, aby mělo za účinek upřednostňování všech tuzemských státních příslušníků, nebo aby znevýhodňovalo pouze státní příslušníky jiných členských států s vyloučením tuzemských státních příslušníků (rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken, C-514/12, EU:C:2013:799, bod 27).
- 84 V tomto ohledu není také nezbytné prokázat, že se dotčené vnitrostátní ustanovení v praxi dotýká podstatně větší části migrujících pracovníků. Stačí konstatovat, že toto ustanovení může takový účinek vyvolat (rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Larcher, C-523/13, EU:C:2014:2458, bod 33; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek ze dne 2. dubna 2020, PF a další, C-830/18, EU:C:2020:275, body 31 a 32).
- 85 Zásady, které zakotvuje judikatura připomenutá v bodech 80 až 84 tohoto rozsudku, která je středobodem argumentace pana M a je předkládajícím soudem v podstatě považována za relevantní v rámci předběžného posouzení věci v původním řízení, byly sice rozvinuty zejména v návaznosti na rozsudek ze dne 23. května 1996, O'Flynn (C-237/94, EU:C:1996:206, bod 21), ve specifickém kontextu úpravy rovného zacházení zakotvené jak v článku 45 SFEU, tak v rámci čl. 7 SFEU nařízení č. 492/2011, avšak neuplatní se pouze na migrující pracovníky, kteří jsou zaměstnanci, nýbrž v rámci článku 49 SFEU *mutatis mutandis* i na migrující pracovníky, kteří jsou osobami samostatně výdělečně činnými stejně jako pan M (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 2019, Jacob a Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, bod 23).
- 86 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je totiž cílem všech ustanovení Smlouvy týkajících se volného pohybu osob usnadnit občanům Unie výkon výdělečné činnosti jakékoli povahy na celém území Unie a bránit opatřením, která by mohla tyto občany znevýhodňovat, pokud chtějí vykonávat hospodářskou činnost na území jiného členského státu (rozsudky ze dne 21. února 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, EU:C:2006:123, bod 33, a ze dne 1. dubna 2008, Vláda Francouzského společenství a Valonská vláda, C-212/06, EU:C:2008:178, bod 44 a citovaná judikatura).

- 87 S ohledem na zásady zakotvené v judikatuře připomenuté v bodech 80 až 84 tohoto rozsudku je třeba konstatovat – podobně jak v podstatě učinil předkládající soud – že i když se vyloučení ochrany poskytované článkem 11 WRPA 1999 uplatní bez rozdílu na migrující pracovníky a vnitrostátní pracovníky, může vzhledem k povaze tohoto ustanovení a zejména z důvodu, že toto ustanovení neumožňuje požádat o schválení zahraničního penzijního plánu po úpadku, což musí ověřit předkládající soud, v praxi zasáhnout podstatně větší počet migrujících pracovníků než vnitrostátních pracovníků a hrozí tak, že první z nich budou více znevýhodněni, takže toto vnitrostátní ustanovení musí být považováno za nepřímo diskriminační, ledaže bude objektivně odůvodněno a bude přiměřené cíli, který sleduje.
- 88 Jak totiž uvádí předkládající soud, vnitrostátní pracovníci, kteří jsou samostatně výdělečně činní, budou zpravidla chráněni článkem 11 WRPA 1999, pokud jde o jejich důchodové nároky plynoucí z penzijních plánů vzniklé a nashromážděné ve Spojeném království, jelikož nejčastěji budou tyto plány vzhledem k daňovým výhodám, které z nich vyplývají na základě daňových právních předpisů, zaregistrovány podle článku 153 zákona z roku 2004 o financích, a budou tedy pro daňové účely schváleny ve Spojeném království.
- 89 Naproti tomu migrující pracovníci, kteří jsou samostatně výdělečně činní budou mít ve většině případů důchodové nároky plynoucí z penzijních plánů zřízených a schválených pro daňové účely v členském státě původu nebo v jiném členském státě, v němž byli hospodářsky činní, které zpravidla nebudou schváleny pro daňové účely ve Spojeném království, takže důchodové nároky z těchto plánů budou rovněž s ohledem na to, že nelze podat žádost o schválení těchto plánů po úpadku, což musí ověřit předkládající soud, většinou chráněny pouze podle článku 12 WRPA 1999 pro neschválené penzijní systémy, který poskytuje jednoznačně omezenější ochranu.
- 90 Ačkoli to není složité, podle předkládajícího soudu správci takových zahraničních penzijních plánů zpravidla nepodniknou nezbytné kroky, aby tyto plány byly navíc schváleny ve Spojeném království za účelem pokrytí individuálních potřeb některých pojištěnců tím, že dotčený plán zaregistrují podle článku 153 zákona z roku 2004 o financích nebo splní podmínky k tomu, aby tyto plány byly považovány za „penzijní plány splňující podmínky“ ve smyslu článku 308A ITEPA.
- 91 Předkládající soud nicméně uvádí, že registrace takových zahraničních penzijních plánů, jako jsou plány dotčené ve věci v původním řízení, na základě článku 153 zákona z roku 2004 o financích je v zásadě možná, avšak může mít závažné důsledky a nese s sebou určité nevýhody spojené zejména s omezením plateb, které lze provést z plánu bez vzniku daňové povinnosti.
- 92 Tento soud rovněž poznamenává, že i když podmínky k tomu, aby takové zahraniční penzijní plány byly schváleny jako „zahraniční penzijní plány splňující podmínky“ ve smyslu článku 308A ITEPA, v praxi nevyžadují plnění zvláště přísných požadavků, správci těchto plánů obecně mají malý zájem podniknout kroky nezbytné ke splnění požadovaných podmínek, není-li počítáno s tím, že budou příspěvky do plánu platit pojištěnci, kteří se usadili ve Spojeném království, či jejich jménem jiné osoby, což nebyl případ ve věci v původním řízení.
- 93 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že článek 11 WRPA 1999 tím, že podmiňuje nárok na v zásadě úplné a automatické vyloučení důchodových nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení tím, že bude penzijní plán, z něhož tyto nároky plynou, předtím schválen pro daňové účely, a to i v případě, že se jako ve věci dotčené v původním řízení jedná o penzijní plán zřízený a schválený v členském státě původu dotčeného unijního občana před tím, než se

trvale usadil ve Spojeném království, je v rozporu se zásadou rovného zacházení stanovenou v článku 49 SFEU, a tudíž se jedná o překážku svobodě usazování zakázanou tímto ustanovením, ledaže ji lze odůvodnit z hlediska unijního práva.

- 94 Na tomto závěru nic nemění argumenty insolvenčních správců.
- 95 Zprv je třeba odmítnout argument vycházející v podstatě z ustálené judikatury Soudního dvora, a konkrétně z bodů 24 a 25 rozsudku ze dne 27. ledna 2000, Graf (C-190/98, EU:C:2000:49), podle něhož nelze tvrdit, že vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení může odradit osobu samostatně výdělečně činnou od využití svobody usazování, pokud by v případě pozdějšího úpadku v hostitelském členském státě hrozilo, že její důchodové nároky nebudou odpovídajícím způsobem chráněny, neboť v okamžiku, kdy tuto svobodu využije, je úpadek budoucí hypotetickou událostí, kterou je třeba považovat za příliš nejistou a nepřímou ve smyslu této judikatury.
- 96 Náležitá ochrana důchodových nároků získaných v členském státě původu občanem Unie v případě úpadku je totiž faktorem, který tento občan může zohledňovat při rozhodování, zda se přemístit do jiného členského státu za účelem trvalého výkonu profesní činnosti, zejména pokud tento občan již nabyt důchodová práva v členském státě původu nebo v jiném členském státě, ve kterém byl hospodářsky činný.
- 97 Úpadek hospodářsky činného pracovníka, který je osobou samostatně výdělečně činnou, sice je zpravidla budoucí a hypotetickou událostí ve chvíli, kdy tento pracovník využije právo na volný pohyb, avšak nelze jej považovat za natolik nejistý a nepřímý, aby bylo vyloučeno, že dotčené vnitrostátní opatření může omezit svobodu usazování.
- 98 Zadržet nelze akceptovat ani argumentaci, že osoba, která se dobrovolně přestěhuje do jiného členského státu za účelem prohlášení úpadku nebo s vědomím, že v tomto státě pravděpodobně prohlásí úpadek, nemůže v žádném případě napadnout insolvenční právní režim tohoto členského státu, který je součástí *lex fori concursus*, na základě základní svobody zaručené Smlouvou o FEU.
- 99 I za předpokladu, že by se pan M hodlal usadit ve Spojeném království, aby zde prohlásil úpadek, nebo aby mohl především využít některé výhody, které právo Spojeného království poskytuje v souvislosti s úpadkem – jako je relativně krátká dvanácti měsíční lhůta, po jejímž uplynutí je úpadce v zásadě oddlužen, kdežto v Irsku tato lhůta podle insolvenčních správců činí dvanáct let – je třeba konstatovat, že spis, který má Soudní dvůr k dispozici, neuvádí nic, z čeho by bylo možné dovodit, že pan M „zneužil právo“ či se dopustil „podvodného jednání“ ve smyslu judikatury Soudního dvora (viz zejména rozsudek ze dne 9. března 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, bod 24).
- 100 Je přitom nesporné, že pan M před úpadkem skutečně přemístil místo, kde jsou soustředěny jeho hlavní zájmy, z Irska do Spojeného království a nesl ostatně všechny důsledky tohoto rozhodnutí včetně podřízení se daňové právní úpravě této země, což ostatně vedlo k tomu, že soudy Spojeného království byly příslušné zahájit vůči němu insolvenční řízení v souladu s článkem 3 nařízení č. 1346/2000, takže mu rovněž nelze vytýkat „forum shopping“.
- 101 Zatřetí podle insolvenčních správců pan M nemůže využívat základní svobodu k tzv. „cherry pickingu“, aby si vytvořil insolvenční režim „na míru“ tím, že si ty vybere prvky insolvenčního režimu stanoveného právem Spojeného království, které jsou pro něj příznivé, a ty nepříznivější odmítne, jelikož takový přístup by ohrozil užitečný účinek nařízení č. 1346/2000.

- 102 V tomto ohledu je kromě toho, co již bylo řečeno v bodech 75 a 76 tohoto rozsudku, třeba uvést, že i když je článek 11 WRPA 1999 součástí většího souboru právních norem Spojeného království týkajících se insolvence, z nichž některé jsou příznivější pro úpadce než jiné, musí být toto ustanovení v rozsahu, v němž chrání důchodové nároky úpadce vyplývající ze schválených penzijních systémů mnohem více než článek 12 WRPA 1999, který se použije na důchodové nároky vyplývající z neschválených penzijních systémů, jako takové být v souladu se základními svobodami.
- 103 Začtvrté a na posledním místě je třeba rovněž odmítnout argumentaci, podle níž článek 11 WRPA 1999 nespadá pod článek 49 SFEU, jelikož se tento článek 11 použije až po využití svobody usazování, tj. v okamžiku, kdy je migrující pracovník v úpadku. Existence potenciální překážky navíc nemůže být zpochybněna jen tím, že uvedený článek 11 podle všeho neměl na pana M odrazující účinek, jelikož se jemu navzdory usadil ve Spojeném království.
- 104 V tomto ohledu je třeba uvést, že to, že migrující pracovník nemůže po prohlášení úpadku žádat, pokud jde o důchodové nároky vyplývající z penzijního plánu schváleného v členském státě jeho původu nebo v jiném členském státě, v němž byl hospodářsky činný, o v zásadě úplné a automatické vyloučení těchto nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení ve smyslu článku 11 WRPA 1999, může učinit výkon svobody usazování spočívající v trvalém přemístění se do Spojeného království pro tohoto migrujícího pracovníka *prima facie* méně atraktivním a není již třeba zkoumat, zda v situaci dotčené ve věci v původním řízení byl pan M vzhledem k této právní úpravě skutečně odrazen od usazení se ve Spojeném království, či nikoli.
- 105 Podle ustálené judikatury Soudního dvora navíc články Smlouvy týkající se volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu představují pro Unii základní ustanovení a všechny překážky kladené této svobodě jsou zakázány, i kdyby měly být jen malého významu (rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken, C-514/12, EU:C:2013:799, bod 34 a citovaná judikatura).

K odůvodnění omezení svobody usazování

- 106 Jak je uvedeno v bodě 93 tohoto rozsudku, článek 11 WRPA 1999, který podmiňuje nárok na v zásadě úplné a automatické vyloučení důchodových nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení tím, že bude penzijní plán, z něhož tyto nároky plynou, předtím schválen pro daňové účely, a to i v případě, že se jako ve věci dotčené v původním řízení jedná o penzijní plán zřízený a schválený v členském státě původu dotčeného unijního občana, je v rozporu se zásadou rovného zacházení stanovenou v článku 49 SFEU, a tudíž jde o překážku svobodě usazování zakázanou tímto ustanovením, ledaže ji lze odůvodnit z hlediska unijního práva, což je třeba posoudit.
- 107 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že omezení základní svobody zaručené Smlouvou o FEU lze připustit pouze za podmínky, že dotčené vnitrostátní opatření odpovídá naléhavému důvodu obecného zájmu, je způsobilé zaručit uskutečnění cíle, jež sleduje, a nepřekračuje meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné (rozsudek ze dne 3. února 2021, Fussl Modestraße Mayr, C-555/19, EU:C:2021:89, bod 52 a citovaná judikatura).

- 108 Vzhledem k tomu, že článek 11 WRPA 1999 omezuje svobodu usazování z důvodu, že nepřímou diskriminuje na základě státní příslušnosti, je takové omezení přípustné pouze tehdy, je-li objektivně odůvodněné a přiměřené sledovanému cíli (rozsudek ze dne 10. října 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, bod 24 a citovaná judikatura).
- 109 Nicméně vzhledem k tomu, že zkoumání objektivní odůvodněnosti dotčeného omezení v podstatě odpovídá zkoumání případného odůvodnění na základě naléhavého důvodu obecného zájmu, vyplývá z toho, že obě tyto analýzy musí být prováděny stejným způsobem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. února 2021, Fussl Modestraße Mayr, C-555/19, EU:C:2021:89, bod 105).

K existenci naléhavého důvodu obecného zájmu, který může odůvodnit omezení svobody usazování

- 110 Úvodem je třeba konstatovat, že vláda Spojeného království v rámci tohoto řízení nepředložila písemná vyjádření a z pokynů odboru pro insolvence vyplývá, že podle tohoto orgánu veřejné správy Spojeného království musí být zacházeno stejným způsobem s penzijními plány uznanými nebo schválenými v členských státech, takže musí být možné vyloučit nároky vyplývající z těchto plánů z majetkové podstaty v insolvenčním řízení ve smyslu článku 11 WRPA 1999, což podle pana M nasvědčuje tomu, že podle právního názoru uvedeného odboru nelze dotčené nerovné zacházení odůvodnit naléhavým důvodem obecného zájmu.
- 111 Ačkoli předkládající soud v předkládacím usnesení neanalyzuje konkrétním způsobem případné odůvodnění dotčeného omezení naléhavým důvodem obecného zájmu, tento soud uvádí stran cíle článku 11 WRPA 1999, že důchodové nároky jsou koncipovány a s nimi související daňové zvýhodnění poskytováno za účelem finanční podpory jednotlivců v rámci budoucího starobního důchodu, a nikoli za účelem ochrany finančních zájmů věřitelů v případě úpadku jednotlivců před jejich odchodem do důchodu, a že s výjimkou tzv. „nadměrných“ příspěvků jsou tyto nároky vyloučeny z majetkové podstaty.
- 112 S ohledem na tento cíl Evropská komise v podstatě tvrdí, že jako naléhavý důvod obecného zájmu může být zohledněn cíl sociální politiky související s tím, že je úpadci zaručena určitá výše důchodových nároků, aby měl k dispozici přiměřený příjem a nestal se tak zátěží pro stát.
- 113 I když – s výhradou ověření předkládajícím soudem – lze takový naléhavý důvod obecného zájmu akceptovat, musí být patrně upřesněn s ohledem na zvláštní cíl článku 11 WRPA 1999 tak, že směřuje k zajištění spravedlivé rovnováhy mezi přiměřenou ochranou zájmů úpadce a ochranou finančních zájmů věřitelů úpadce, která spočívá v tom, že jejich pohledávka bude alespoň zčásti uspokojena z majetkové podstaty.

K přiměřenosti omezení svobody usazování

- 114 I když cíl sledovaný článkem 11 WRPA 1999 spočívající ve vyvážené ochraně nutně protichůdných zájmů úpadce a jeho věřitelů, pokud jde o důchodové nároky úpadce, může být naléhavým důvodem obecného zájmu, je – jak již bylo připomenuto v bodě 107 tohoto rozsudku – k tomu, aby omezení svobody usazování vyplývající z tohoto vnitrostátního ustanovení mohlo být odůvodněno, ještě třeba, aby toto ustanovení mohlo zaručit uskutečnění cíle, jež sleduje, a nepřekračovalo meze toho, co je k jeho dosažení nezbytné.

- 115 Vyvstává konkrétně otázka, zda omezení svobody usazování zakotvené článkem 11 WRPA 1999 může zaručit uskutečnění cíle, který sleduje, a nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k jeho dosažení, když toto ustanovení omezuje v zásadě úplné a automatické vyloučení důchodových nároků z majetkové podstaty, které upravuje, pouze na důchodové nároky vyplývající z penzijních systémů schválených pro daňové účely ve Spojeném království a vylučuje z tohoto režimu zejména důchodové nároky vyplývající z daňově schválených penzijních systémů, které se nenachází ve Spojeném království, nýbrž v takovém členském státě Unie, jako je členský stát původu migrujícího pracovníka, o jehož důchodové nároky jde, a které jsou z majetkové podstaty vyloučeny pouze zčásti a na základě diskreční pravomoci podle článku 12 WRPA 1999.
- 116 V tomto ohledu bude na předkládajícím soudu, aby posoudil u penzijních systémů, které již byly schváleny pro daňové účely v členském státě Unie, a nikoli ve Spojeném království, zda je požadavek na dodatečné schválení takových penzijních systémů ze strany daňových orgánů Spojeného království před prohlášením úpadku, stanovený jako podmínka, která musí být splněna k tomu, aby dotčené důchodové nároky mohly být vyloučeny z majetkové podstaty podle článku 11 WRPA 1999, přiměřený cíli, který toto ustanovení sleduje.
- 117 V této souvislosti je třeba uvést, že pokud by měl takový požadavek omezit rozsah, v němž jsou z majetkové podstaty v insolvenčním řízení vyloučeny nároky vyplývající z penzijních systémů, které jsou regulovány a kontrolovány, mohl by jít nad rámec toho, co je nezbytné, jelikož by vyloučení z majetkové podstaty neumožňoval u důchodových nároků plynoucích z penzijních plánů schválených pro daňové účely nikoli ve Spojeném království, ale v některém členském státě, kde jsou tyto plány rovněž regulovány a kontrolovány, i když případně jiným způsobem.
- 118 Předkládající soud dále bude muset posoudit, zda existuje vztah mezi daňovými pravidly týkajícími se regulace penzijních plánů a jejich kontroly a účelem dotčeného vnitrostátního ustanovení, který podle všeho spočívá v zajištění spravedlivé rovnováhy mezi zájmy úpadce na vyloučení jeho důchodových nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení a zájmy věřitelů na maximálním zahrnutí těchto nároků do majetkové podstaty v insolvenčním řízení.
- 119 Požadavek na to, aby byl penzijní plán z daňového hlediska schválen, který je stanoven jako podmínka pro daňové zvýhodnění příspěvků do takového plánu a plnění z takového plánu podle všeho nemá nic společného s tím, že je tento požadavek uplatňován mimo daňový kontext jako podmínka pro v zásadě úplné a automatické vyloučení nároků z majetkové podstaty v insolvenčním řízení ve smyslu článku 11 WRPA 1999, zvláště pokud úpadce o žádnou takovou daňovou výhodu nežádal, jako tomu bylo ve věci v původním řízení.
- 120 Jinými slovy, i kdyby v kontextu daní mohl být požadavek na odsouhlasení penzijního systému odůvodněn, aby bylo možné omezit a kontrolovat s ním spojené daňové výhody, tento způsob uvažování by mohl být nelogický, pokud je takový požadavek uložen v kontextu insolvence a konkrétně ve vztahu k úpravě určující majetek dlužníka, který má být součástí podstaty.
- 121 Pokud bylo kromě toho cílem tohoto požadavku na schválení pro daňové účely – což musí ověřit předkládající soud – zajistit, že je penzijní systém, z něhož dlužníkovi plynou nároky, systémem, který je do určité míry veřejný, takže tyto nároky nemohou být před věřiteli úpadce podvodně skryty, uvedené ustanovení by šlo nad rámec toho, co je nezbytné, pokud by bylo potvrzeno – jak tvrdí Komise – že právní předpisy Spojeného království v oblasti insolvence stanoví, že při zahájení insolvenčního řízení musí úpadce insolvenčním správcům ohlásit veškerá aktiva včetně důchodových nároků, které mu mohou plynout ze zahraničního penzijního systému.

- 122 Pokud by ostatně – jak tvrdí insolvenční správci – bylo cílem povinnosti získat před úpadkem ve Spojeném království souhlas pro zahraniční penzijní plán, který již byl schválen v jednom členském státě, umožnit britským daňovým orgánům ověřit, že je dotčený penzijní systém skutečně schváleným zahraničním penzijním systémem, taková povinnost by překračovala meze toho, co je nezbytné. Pokud totiž, jako je tomu v situaci dotčené v původním řízení, daňové orgány členského státu, v němž byl penzijní plán zřízen, písemně a jednoznačně potvrdí, že tento plán byl skutečně schválen v souladu s daňovými právními předpisy tohoto členského státu, kontrola toho, zda byl tento souhlas skutečně získán, je nadbytečná a jeví se jako nepřiměřená, jelikož daňové orgány členských států jsou vázány povinnostmi vzájemné důvěry.
- 123 Omezení stanovené v článku 11 WRPA 1999 se konečně rovněž jeví jako nepřiměřené, pokud – což rovněž přísluší ověřit předkládajícímu soudu – musí být podmínka získání daňového souhlasu nutně splněna nejpozději v okamžiku prohlášení úpadku, čímž je vyloučeno, aby úpadek požádal o schválení dotčeného zahraničního penzijního plánu po tomto datu, což by mu umožnilo vyloučit nároky z tohoto plánu z majetkové podstaty v insolvenčním řízení ve smyslu tohoto ustanovení.
- 124 Vzhledem k výše uvedenému je tedy třeba na položené otázky odpovědět tak, že článek 49 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání ustanovení práva členského státu, které podmiňuje v zásadě neomezené a automatické vyloučení důchodových nároků plynoucích z penzijního plánu z majetkové podstaty v insolvenčním řízení tím, že v okamžiku úpadku byl dotčený plán v tomto státě schválen pro daňové účely, jestliže je tato povinnost uložena v situaci, kdy občanovi Unie, který před prohlášením úpadku využil svobodu volného pohybu, když se v tomto státě natrvalo usadil, aby zde vykonával samostatnou výdělečnou činnost, plynuly důchodové nároky z penzijního plánu zřízeného a schváleného pro daňové účely v členském státě původu, ledaže je omezení svobody usazování, k němuž došlo v důsledku uvedeného vnitrostátního ustanovení, odůvodněno, neboť odpovídá naléhavému důvodu obecného zájmu, může zaručit uskutečnění cíle, který sleduje, a nepřekračuje meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné.

K nákladům řízení

- 125 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 49 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání ustanovení práva členského státu, které podmiňuje v zásadě neomezené a automatické vyloučení důchodových nároků plynoucích z penzijního plánu z majetkové podstaty v insolvenčním řízení tím, že v okamžiku úpadku byl dotčený plán v tomto státě schválen pro daňové účely, jestliže je tato povinnost uložena v situaci, kdy občanovi Unie, který před prohlášením úpadku využil svobodu volného pohybu, když se v tomto státě natrvalo usadil, aby zde vykonával samostatnou výdělečnou činnost, plynuly důchodové nároky z penzijního plánu zřízeného a schváleného pro daňové účely v členském státě původu, ledaže je omezení svobody usazování, k němuž došlo v důsledku uvedeného vnitrostátního ustanovení, odůvodněno, neboť odpovídá naléhavému důvodu obecného zájmu, může zaručit uskutečnění cíle, který sleduje, a nepřekračuje meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné.

Podpisy.